

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/ Sølve Monica Steffensen
Postboks 8112 Dep
0030 OSLO

Deres ref
16/1559

Vår ref.
2016/8245 ANNMAL

Dato
10.10.2016

Høringssvar - Kommunelovutvalgets utredning 2016: 4 - Ny kommunelov

Det vises til høringsbrev av 06.04.16 med forslag til endringer i kommuneloven. Riksarkivaren har et lovfestet veilednings- og tilsynsansvar overfor kommuner og fylkeskommuner når det gjelder arkiv, og er tilfreds med at de foreslåtte endringene bidrar til å klargjøre forholdet mellom statlig styring og kommunalt selvstyre, blant annet når det gjelder statlig tilsyn med kommuner.

Etter mandatet skal utvalgets forslag til endringer i kommuneloven medvirke til å styrke det kommunale selvstyret og egenkontrollen hos kommunene, inkludert styring og kontroll med virksomheter som utfører oppgaver for kommunen. Riksarkivaren er positiv til et lovfestet krav om internkontroll som innebærer en systematisk kontroll med etterlevelse av lover, forskrifter og vedtak, og intern rapportering til kommunestyret jf. § 25-1 og § 25-2. Et slikt krav vil forhåpentligvis sikre bedre etterlevelse også av arkivregelverket i kommunal sektor.

Bestemmelsene i forslaget til § 4-1 om at kommuner og fylkeskommuner aktivt skal informere om egen virksomhet, om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommuner og fylkeskommuner samt legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon, vil også få konsekvenser for arkiv. I utvalgets forslag vil informasjonsplikten typisk gjelde for selskaper og andre egne rettssubjekter som er eid av kommuner/fylkeskommuner, og som yter tjenester enten til kommunene/fylkeskommunene direkte eller til innbyggerne i kommunene/fylkeskommunene. Informasjonsplikten vil også gjelde for virksomhet som foregår i egne rettssubjekter som er helt eller delvis eid av private/staten, når disse utfører oppgaver for kommuner eller fylkeskommuner. I forslaget er informasjonsplikten kun knyttet til oppgavene eller tjenestene som ytes til kommunen/fylkeskommunen eller til innbyggerene. I følge forslaget plikter kommuner og fylkeskommuner å legge til rette for at alle kan få tilgang til den informasjonen kommunene eller fylkeskommunene gir. Dette kan innebære både tiltak for å tilpasse informasjonen til mottakerne og tiltak for å gjøre informasjonen fysisk eller elektronisk tilgjengelig.

Når private rettsubjekt skal legge til rette for at alle kan få tilgang til informasjon om tjenester som ytes til kommunen eller kommunens innbyggere, er det en forutsetning at tjenestene dokumenteres, dvs at de private rettssubjektene danner arkiv og vedlikeholder arkivene over tid. Private rettssubjekt som utfører tjenester for kommuner og fylkeskommuner faller i dag utenfor arkivlovens virkeområde. For å ivareta intensjonen i § 4-1, mener Riksarkivaren det vil være hensiktsmessig med en bestemmelse i tilknytning til § 4-1 som stiller krav om at dokumentasjonsplikt og arkivhold skal reguleres i avtalen når kommuner og fylkeskommuner inngår samarbeid med private rettsubjekter om leveranse av kommunale tjenester. Det samme bør gjelde for alle former for interkommunalt samarbeid. På denne måten vil også offentlighetslovens formål kunne ivaretas. Publikum gis mulighet for innsyn og kontroll også når private opptrer på vegne av det offentlige.

Riksarkivaren støtter også kravet om eierskapsmelding som grunnlag for kontroll og styring av interkommunale selskap jf. § 27- 1, med vektleggingen av ansvaret kommunestyret og fylkestinget har for å forvalte verdier og tjenester som er lagt ut i selskaper. Flertallet av norske kommuner og fylkeskommuner har i dag lagt arbeidet med å bevare, forvalte og tilgjengeliggjøre eldre og historiske arkiv til interkommunale selskap (interkommunale arkivinstitusjoner, IKA). De interkommunale arkivinstitusjonene oppbevarer og forvalter også rettighetsdokumentasjon på vegne av kommunen. Det er viktig med god eierskapsstyring for å forvalte disse verdiene over tid. Dette gjelder ikke minst bevaring, forvaltning og tilgjengeliggjøring av digitale arkiv.

Vi registrerer at utvalget foreslår å videreføre kommunelovens bestemmelse om arkiv som gir departementet adgang til å gi forskrift om kommunens arkiver. Til orientering omfatter arkivloven og arkivforskriften også kommunale arkiv. Kongen gir forskrifter om offentlige arkiv med hjemmel i arkivloven. Etter vår vurdering er det uhensiktsmessig med en bestemmelse i kommuneloven som legger en tilsvarende myndighet (direkte) til departementet.

Med hilsen

Vilde Ronge
fung. avdelingsdirektør

Anna Malmø-Lund
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk, og har derfor ingen håndskrevet signatur.